

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Аналіз поточного стану та перспектив розвитку інвестиційно ринку
України

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студента Овчинки Дениса Геннадійовича

групи Фдн-84р

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ Овчинка Д.Г.
(підпис)

Керівник ст. викл., доц., к.е.н. _____ Салтикова Г.В.
(підпис)

Суми 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
 Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., проф.

_____ Лариса ГРИЦЕНКО

(підпис)

«____» _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Студента групи *Фдн-84р* інституту (центру) *ЦЗДВН*
 спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Овчинки Дениса Геннадійовича

Тема роботи: Аналіз поточного стану та перспектив розвитку інвестиційно ринку України

Затверджено наказом по СумДУ № _____ від «____» _____ 20__ р.

Термін здачі студентом завершеної роботи «____» _____ 20__ р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення): Теоретичні основи функціонування національного інвестиційного ринку. Аналіз окремих сегментів функціонування інвестиційного ринку України. Проблеми та перспективи вдосконалення інвестування в Україні.

Дата видачі завдання: «____» _____ 20__ р.

Керівник кваліфікаційної роботи: _____ Г.В. Салтикова
 (підпис)

Завдання прийнято до виконання «____» _____ 20__ р. _____ Д.Г. Овчинка
 (підпис)

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи бакалавра

на тему:

Аналіз поточного стану та перспектив розвитку інвестиційно ринку України
Овчинки Дениса Геннадійовича

Актуальність теми кваліфікаційної роботи зумовлюється виключною важливістю забезпечення вдосконалення функціонування національного інвестиційного ринку як основи забезпечення економічного зростання та відродження національної економіки.

Метою роботи є на основі дослідження поточного стану окремих сегментів інвестиційного ринку України виявити його основні проблеми та фактори (інструменти) їх подолання.

Об'єктом дослідження виступають економічні відносини, що опосередковують рух інвестиційного капіталу в контексті дослідження проблематики функціонування національного інвестиційного ринку.

Предметом дослідження є процес функціонування інвестиційного ринку України.

Основний результат роботи полягає у формуванні цілісного послідовного дослідження, що містить теоретичну складову та десеґментацію інвестиційного ринку, дослідження стану та проблематики визначальних сегментів інвестиційного ринку: ринку капітальних інвестицій, ринку цінних паперів та ринку спільного інвестування, факторний аналіз впливу на інвестиційне середовище.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний ринок, фінансові інвестиції, капітальні інвестиції, інвестиційний клімат

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 41 сторінці, з яких список використаних джерел із 30 найменувань. Робота містить 7 таблиць, 15 рисунків, а також 2 додатки.

Рік захисту роботи – 2022 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЛИСТ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Студента Овчинки Дениса Геннадійовича
Група Фдн-84р спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Дистанційної форми навчання
Тема кваліфікаційної роботи: Аналіз поточного стану та перспектив розвитку інвестиційно ринку України

1. Оцінка керівника кваліфікаційної роботи

Критерій оцінювання	Кількість балів
I. Оцінювання змістовних аспектів керівником кваліфікаційної роботи	
Загальний рівень розкриття теми в роботі	
Відповідність роботи програмним результатам навчання	
II. Оцінювання організаційних аспектів керівником кваліфікаційної роботи	
Додержання графіка виконання кваліфікаційної роботи	
Відповідність кваліфікаційної роботи вимогам нормоконтролю	
Результат зовнішнього рецензування кваліфікаційної роботи	
Разом	

Керівник

_____ (посада, науковий ступінь)

_____ (підпис, дата)

_____ (ініціали, прізвище)

2. Оцінка захисту кваліфікаційної роботи ЕК

Критерій оцінювання	Кількість балів
Теоретична та практична цінність результатів	
Презентація роботи	
Відповіді на поставлені запитання, вміння вести наукову дискусію	

3. Відомості, які вносять до протоколу роботи екзаменаційної комісії

Оцінка, балів		Загальна оцінка		
керівника	захисту ЕК	за 100- бальною шкалою	за 4-бальною шкалою	за системою ECTS

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Секретар ЕК

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
студента 4-го курсу групи Фдн-84р
ЦЗДВН Сумського державного університету

Овчинки Дениса Геннадійовича

на тему «Аналіз поточного стану та перспектив розвитку інвестиційно ринку України»

Результати оцінювання

Критерій оцінювання	Кількість балів	Фактична кількість балів
1. Ступінь актуальності кваліфікаційної роботи	0-20	
2. Глибина розкриття теми	0-20	
3. Вміння аналізувати досліджувану тему, чітко й логічно викладати головні аспекти проблеми	0-20	
4. Вміння аргументовано й логічно подавати узагальнення й висновки	0-20	
5. Вміння застосовувати набуті знання під час аналізу практичних і теоретичних проблем	0-20	
Разом	0-100	

Основні недоліки (відповідно до п.п. 1-5) _____

_____

_____

_____

_____

_____

Шкала оцінювання ЕСТС	Національна шкала оцінювання	Бальна шкала оцінювання
A	відмінно (5,0)	$90 \leq RD \leq 100$
B	добре (4,0)	$82 \leq RD \leq 89$
C		$74 \leq RD \leq 81$
D		$64 \leq RD \leq 73$
E	задовільно (3,0)	$60 \leq RD \leq 63$
FX		$35 \leq RD \leq 59$
F		$RD < 35$

Загальний висновок: робота відповідає/частково відповідає/не відповідає (*необхідне підкреслити*) всім нормативним вимогам, що висуваються до змісту кваліфікаційних робіт бакалаврів, і заслуговує на оцінку «відмінно»/«добре»/«задовільно»/«незадовільно» (*необхідне підкреслити*) та може бути рекомендована/не рекомендована (*обрати необхідне*) до захисту, а її автор, Овчинка Денис Геннадійович, заслуговує/не заслуговує (*необхідне підкреслити*) на присвоєння освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Рецензент:

_____ (посада, науковий ступінь) _____ (підпис, дата) _____ (ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

	ВСТУП.....	5
1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ.....	7
1.1	Основні категорії інвестиційного ринку та підходи до його сегментації.....	7
1.2	Аналіз основних показників функціонування інвестиційного ринку та джерел фінансування інвестицій.....	9
2	АНАЛІЗ ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	15
2.1	Аналіз поточного стану національного ринку цінних паперів	15
2.2	Аналіз поточного стану ринку спільного інвестування в Україні... ..	19
3	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	24
3.1	Вплив макроекономічних факторів на ринок цінних паперів.....	24
3.2	Шляхи покращення інвестиційного середовища в Україні.....	26
	ВИСНОВКИ.....	32
	ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	34
	ДОДАТОК А - Джерела фінансування інвестицій в Україні.....	37
	ДОДАТОК Б - Вихідні дані для розрахунку кореляційного зв'язку.....	39

ВСТУП

В сучасній економічній системі інвестиційний ринок займає одне з головних місць. Він є надскладною системою, механізмом, що опосередковує рух капіталу в національній економіці, взаємодіє із міжнародними ринками, організує співробітництво та взаємодію тисяч контрагентів з приводу акумуляції, перерозподілу та ефективного вкладання вільного капіталу, що створює важливе підґрунтя для активізації економічного зростання. Все вищесказане обумовлює **актуальність обраної теми дослідження.**

Метою роботи є на основі дослідження поточного стану окремих сегментів інвестиційного ринку України виявити його основні проблеми та фактори (інструменти) їх подолання.

Завдання дослідження сформульовані відповідно до поставленої мети:

- дослідити структуру національного інвестиційного ринку, провести його десегментацію, що визначить структуру дослідження;
- проаналізувати основні показники стану національного інвестування, джерела та динаміку фінансового забезпечення інвестиційної діяльності;
- визначити основні проблеми забезпечення фінансування інвестицій в країні;
- проаналізувати поточний стан основних сегментів інвестиційного ринку України;
- визначити основні фактори впливу на результати діяльності головних сегментів інвестиційного ринку, провести дослідження їх значущості на основі математичного моделювання;
- окреслити основні напрямки вдосконалення національного інвестиційного середовища, що сприятимуть активізації внутрішнього та зовнішнього інвестування.

Об'єктом дослідження виступають економічні відносини, що опосередковують рух інвестиційного капіталу в контексті дослідження проблематики функціонування національного інвестиційного ринку.

Предметом дослідження є процес функціонування інвестиційного ринку України.

Методи дослідження. В ході здійснення дослідження використані методи порівняльного аналізу та наукового синтезу. При дослідженні станів ринку цінних паперів та ринку спільного інвестування – графічний, статистичний методи, при аналізі інвестиційного середовища – факторний аналіз та методи економіко-математичного моделювання

Структура роботи. У першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуто теоретичні основи функціонування інвестиційного ринку, проведено його десеґментацію, що визначило структуру подальшого дослідження. Проведено аналіз поточного стану та проблем фінансування інвестиційної діяльності. Другий розділ присвячений аналізу поточного стану та проблематиці функціонування ринків цінних паперів та ринку спільного інвестування. Третій розділ акцентує увагу на виокремленні макроекономічних факторів впливу на інвестиційну активність, дослідженні якості інвестиційного середовища. Проведено SWOT-аналіз та надані рекомендації щодо покращення функціонування інвестиційного ринку.

Фактологічна основа роботи складається з публікацій та наукових праць вітчизняних і закордонних вчених з питань функціонування інвестиційного ринку, законодавчі та нормативні акти, статистична інформація офіційних порталів регуляторів інвестиційного ринку.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ

1.1 Основні категорії інвестиційного ринку та підходи до його сегментації

В сучасній економічній системі інвестиційний ринок займає одне з головних місць. Він є надскладною системою, механізмом, що опосередковує рух капіталу в національній економіці, взаємодіє із міжнародними ринками, організує співробітництво та взаємодію тисяч контрагентів з приводу акумуляції, перерозподілу та ефективного вкладання вільного капіталу. Інвестиційний ринок має свою національну нормативну базу, врегульовується нормами міжнародної інвестиційної співпраці, має складну інституційну структуру, що складається із інститутів регулюючого, функціонального та інформаційного профілю.

В своєму дослідженні ми б воліли уникнути складного теоретичного питання щодо співвідношення понять інвестиційного та фінансового ринків, їх часткового накладання та перекриття. Для поточного бакалаврського рівня дослідження ми вважаємо достатнім розуміння будь-якого ринку як сукупності економічних відносин, що обслуговують та опосередковують відносини між покупцем та продавцем певного товару. Але звідси випливає не менш складне теоретичне питання щодо товару, основного «об'єкту уваги» інвестиційного ринку. Залишаючи поле для можливих подальших наукових пошуків, основним товаром інвестиційного ринку будемо вважати сукупність об'єктів інвестування, визначених головним законом, що регулює дану сферу – Законом України «Про Структура інвестиційного ринку з точки зору його об'єктів подана на рисунку 1.1.

інвестиційну діяльність».

Отже, під інвестиційним ринком будемо розуміти сукупність економічних відносин, що опосередковує, організовує та обслуговує взаємодію між продавцями та споживачами об'єктів інвестування, визначених Законом України «Про інвестиційну діяльність».

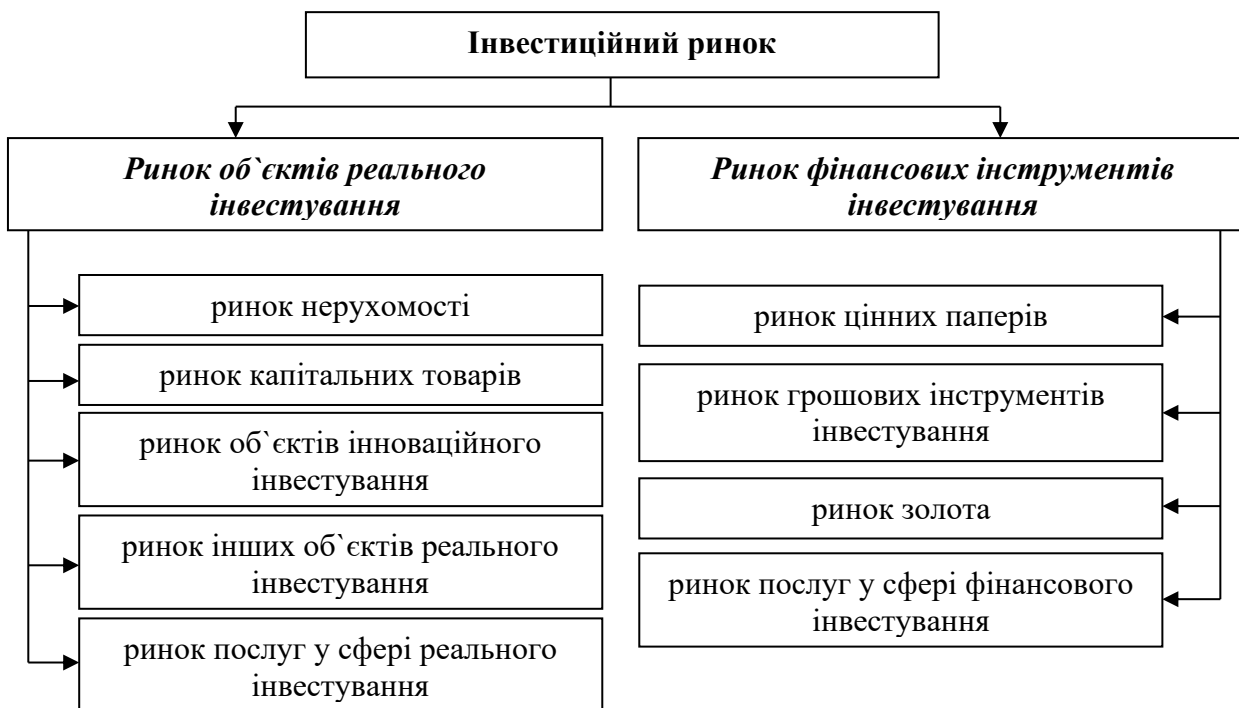

Рисунок 1.1 - Склад інвестиційного ринку в розрізі окремих його об'єктів

Отже принциповим з точки зору Закону, на нашу думку, є виокремлення ринків об'єктів реального інвестування (ринку капіталовкладень) та ринку фінансових інструментів інвестування (ринку фінансових інвестицій). Зазначимо, що кожен із виокремлених ринків має в своїй структурі окремий сегмент, що включає послуги у сфері даного виду об'єктів.

Взагалі елементами інвестиційного ринку, що, як ми зазначили, є надскладною системою, є суб'єкти (фізичні, юридичні особи (інститути) та держава), об'єкти (матеріальні та нематеріальні, фінансові активи), інфраструктура, механізм функціонування, побудований на законодавчій базі та система контролю з боку держави у особі уповноважених інститутів.

На окрему увагу, на нашу думку, заслуговують поняття кон'юктури (стану) інвестиційного ринку, яку можна аналізувати за допомогою показників динаміки основних ринкових індикаторів (напрямок додаткового дослідження) та поняття інвестиційного клімату, що описує загальний стан економічної системи, сукупність макроекономічних показників та пропорцій, що сприяють активізації інвестиційної діяльності, або, навпаки, гальмують її. Створення сприятливого

інвестиційного клімату та підтримання позитивної кон'юктури інвестиційного ринку є головними завданнями державної інвестиційної політики.

1.2 Аналіз основних показників функціонування інвестиційного ринку та джерел фінансування інвестицій

В ході даного дослідження буде проаналізовано поточний стан інвестиційного ринку в частині ринку об'єктів реального інвестування (обсяги капітальних інвестицій, напрями їх вкладання за видами активів та джерела фінансування інвестицій в Україні). Такий фокус пояснюється тим, що саме капітальні інвестиції формують виробничий потенціал країни, що, у свою чергу, є основою забезпечення економічного зростання.

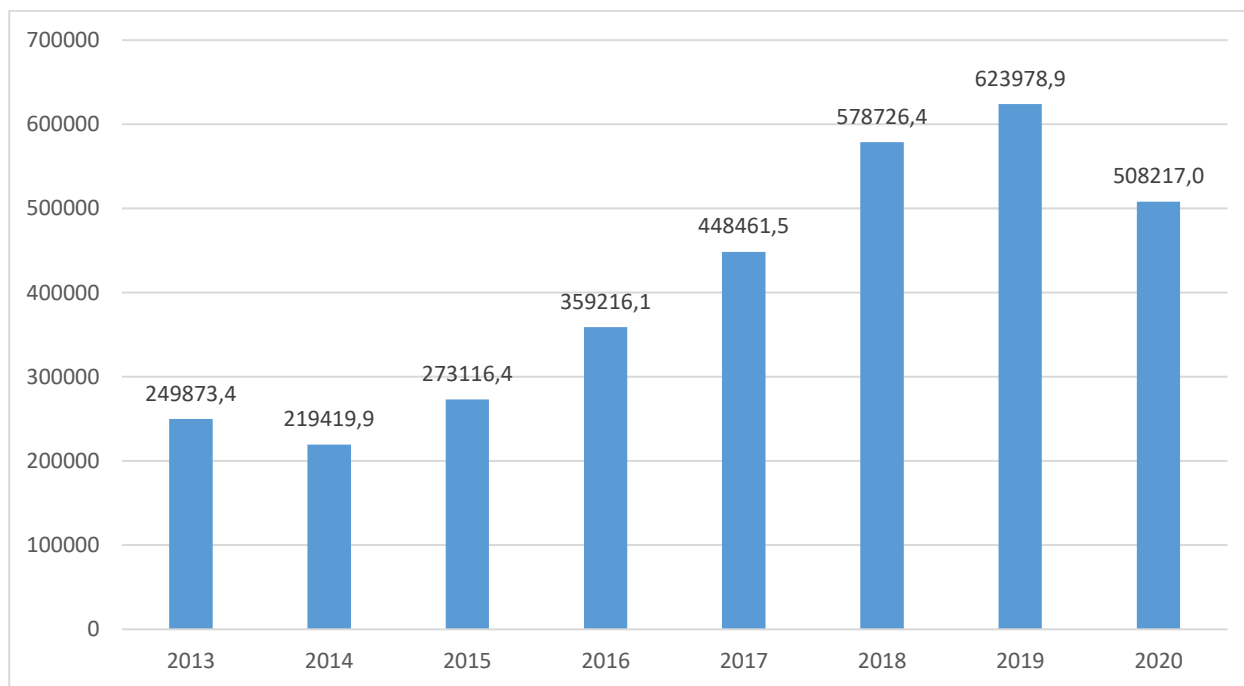

Рисунок 1.2 – Динаміка обсягу капітальних інвестицій в Україні за період 2013-2020 років, млн. грн.

Перш за все, слід сказати, що у 2014 році відбулося зменшення показника порівняно з попереднім. Головною причиною цього став початок воєнних дій на

сході нашої країни. Крім того, в тому році спостерігалися політична, економічна та соціальна кризи, що в свою чергу також суттєво вплинуло на обсяг капітальних інвестицій в Україні. Загальна динаміка, що представлена на рисунку, показала зростання обсягу капітальних інвестицій за рік з 2014 до 2019 року включно. За цей період показник досяг значення в 623 978,9 млн. грн., що на 184,4% більше ніж у 2013. У 2020 році відбулося зменшення капітальних інвестицій на 115 761,9 млн. грн., або ж -18,6%. Станом на 2020 рік обсяг капітальних інвестицій в Україні становив 508 217,0 млн. грн..

Таблиця 1.1 – Показники динаміки обсягу капітальних інвестицій за період 2013-2020 років

Показники зростання обсягу			
Рік	Аб. пр., млн. грн.	Темп росту, %	Темп приросту, %
2013	-	-	-
2014	-30453,5	87,8	-12,2
2015	53696,5	124,5	24,5
2016	86099,7	131,5	31,5
2017	89 245,4	124,8	24,8
2018	130 264,9	129,0	29,0
2019	45 252,5	107,8	7,8
2020	-115 761,9	81,4	-18,6
Середні показники зростання обсягу			
Середній абсолютний приріст, млн. грн.		36906,2	
Середній темп зростання, %		10,7	
Середній темп приросту, %		12,4	

В таблиці 1.1 наведені показники зростання обсягу капітальних інвестицій. За цим даними видно, що максимальне зростання у абсолютному вимірі відбулося у 2018 році, коли значення зросло на 130 264,9 млн. грн. Проте, говорячи про відносні показники, такі як темп росту та приросту, то найбільше зростання відбулося у 2016 році (+31,5% порівняно з попереднім), коли Україна почала оговтуватися після масштабних політичної та економічної криз. Говорячи про негативні події, то як вже зазначалося, в 2020 році обсяг капітальних інвестицій взагалі зменшився на 18,6%. Розглядаючи середні показники зростання обсягу капітальних інвестицій, то вони показують, що в середньому вони збільшувалися

на 36 906,2 млн. грн. за рік. Темп приросту має значення в 12,4%, темп зростання в свою чергу лише 10,7%, що є наслідком негативних подій в 2020 році.

Наступний етап вивчення інвестування в Україні – це дослідження джерел фінансування інвестицій. Дані для аналізу представлені в додатку А – «Джерела фінансування капітальних інвестицій» (Таблиця А.1 та рисунок А.1).

Дані з додатку А є основним об'єктом дослідження на даному етапі дослідження. За ними можна зробити основний висновок про головне джерело фінансування інвестицій в українській економіці. Таким джерелом стали власні кошти підприємств та організацій, які протягом періоду 2013-2020 року займали частку від 63,4% до 71,5%. Проте, після 2018 року почалося поступове зниження цієї частки. Така динаміка до зниження в останні 2 роки може призвести до суттєвого зменшення частки власних коштів підприємств та організацій, як джерела фінансування інвестицій в майбутньому. Наступною по значущості складовою є кошти місцевих бюджетів, які протягом періоду лише збільшували свою участь у фінансуванні інвестицій. В 2013 році вони займали 2,8% від загального обсягу, а в 2020 вже 10,4. Зростання ролі в фінансуванні інвестицій також відбулося і у коштів з державного бюджету, які в 2020 році стали займати 8,7%, тоді як в 2013 це значення було лише 2,5%. Говорячи про інші складові, то у них також відбулися трансформації значущості протягом періоду. Наприклад, кошти населення, що вкладаються на будівництво населення з кожним роком зменшують свою частку в загальному обсягу фінансування (11,2% – 2013, 4,9 – 2020). Кредитні кошти поступово втратили свої значущість, за проаналізований період їх частка знизилася з 14,8% до 6,7%. Інші складові джерел особливо не змінюють свої частки протягом періоду, або їх доля є нестабільною, що не дає зробити висновки.

Під час проведення загального огляду джерел фінансування інвестицій в Україні було помічено особливість, яка потребує більш детального розгляду.

Цією особливістю є зростання ролі держави в фінансуванні інвестицій та навпаки зменшення особистих вкладень юридичних та фізичних осіб. Слід зазначити, що ми розглядаємо роль держави, як суму коштів з державного та місцевих бюджетів.

Слід виділити основні причини такої трансформації для подальшого їх обґрунтування:

- 1) Зменшення доходів суб'єктів економіки;
- 2) Держава вимушена покривати дефіцит інвестицій;
- 3) Перехід до західноєвропейської моделі економіки;
- 4) Децентралізація економіки в середині країни (причина переваги коштів місцевих органів влади).

Для розгляду першої причини слід розглянути рисунок 1.3, складений на основі даних з додатку А. Як вже було зазначено, ми об'єднуємо показники з номерами 1 та 2 для отримання значення державного фінансування та показники з номерами 3 та 6, щоб отримати значення власних фінансових ресурсів фізичних та юридичних осіб.

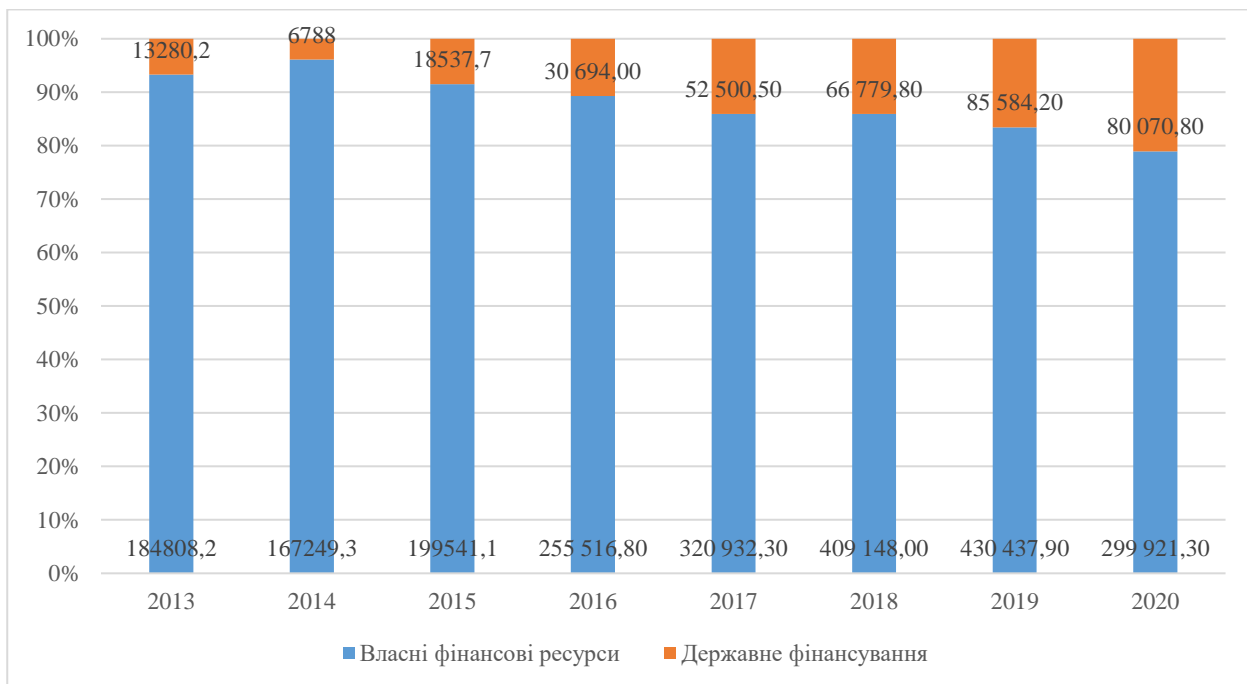

Рисунок 1.3 – Порівняння обсягу фінансування інвестицій за рахунок власних та державних фінансових ресурсів, млн. грн.

Даний рисунок показує суттєве переважання власних ресурсів над державними протягом всього періоду. Виходячи з цього можна сказати, що головним джерелом фінансування інвестицій в Україні є власні фінансові ресурси

юридичних та фізичних осіб. Однак, спостерігається поступове збільшення частки державних ресурсів в даному порівнянні. Наприклад, коли в 2020 році відбулося зменшення загального обсягу капітальних інвестицій, це в основному сталося через зменшення інвестицій, джерелом яких є власні фінансові ресурси підприємств (-43,5%). Тоді, як обсяг державного фінансування не зазнав такого суттєвого зниження, лише на -6,9%. Тобто, за проаналізований період спостерігалось поступове збільшення ролі держави в фінансуванні інвестицій, яка є зацікавленою у фінансуванні інвестицій не менше ніж підприємства чи організації, адже інвестування приводить до збільшення прибутків у майбутньому для всіх економічних суб'єктів.

Крім того, держава має покривати дефіцит інвестицій для того, щоб попередити стагнацію економіки. Саме так, при зменшенні обсягів інвестування з одних джерел, держава має покрити розрив шляхом збільшення обсягів фінансування із бюджетних коштів.

Продовжити розгляд причин слід дослідженням теорії про зміну моделі ринкової економіки в країні. На нашу думку, саме це є вирішальним фактором збільшення ролі держави в фінансуванні інвестицій. В науково-економічній практиці виділяють три основні моделі: американська, західноєвропейська та скандинавська. Вони відрізняються рівнем державної централізації ВВП.

На нашу думку, визначення моделі, за якою функціонує економіка України може показати причину, через яку збільшується роль держави, як джерела фінансування інвестицій. В таблиці 1.2 наведені ці дані.

З цієї таблиці ми бачим, що головна зміна рівня централізації ВВП сталася у 2015 році. В 2013-2014 роках спостерігалось значення на рівні 29%, тоді як в 2015 році вже 33%. Надалі ж рівень залишався в межах 32-34%. Така трансформація показує неабияке збільшення ролі держави в усіх процесах, що відбуваються в ній. У 2015 році економіка України стала ближчою до західноєвропейських країн, що говорить про збільшення її впливу на всі сфери економіки, інвестування не є виключенням. Якщо повернутися до даних із додатку А, то ми бачимо, що зі

збільшенням рівня централізації зростає і роль держави, як джерела фінансування інвестицій.

Таблиця 1.2 – Рівень державної централізації ВВП України за період 2013-2020 років [25,26]

Показник	Значення за рік							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Номінальний ВВП, млрд. грн.	1 455	1 567	1 979	2 383	2 983	3 559	3 975	4 194
Доходи ЗБУ, млрд. грн.	443	456	652	783	1 017	1 184	1 290	1377
Рівень централізації ВВП за доходами ЗБУ, %	29	29	33	33	34	33	32	33

Повертаючись до причин збільшення ролі держави в інвестуванні, то було виділено ще одну причину, яка здебільшого пояснює, чому в структурі державного фінансування переважають місцеві бюджети. Саме децентралізаційні процеси в економіці України відіграли найважливішу роль в цьому. Децентралізація – це реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, що розпочалася у 2014 році. Основною метою є створення умов для формування ефективної і відповідальної місцевої влади, здатної забезпечити комфортне та безпечне середовище для проживання людей по всій території України [10]. Як ми бачимо із попередніх даних саме в цей час почалося збільшення частки місцевих бюджетів в фінансуванні інвестицій. Наприклад, в 2014 році частка місцевих бюджетів в загальній сумі складала лише 2,6%, а в 2015 вже майже в 2 рази більше – 5%.

На наступних кроках дослідження зосередимося на показниках протилежного сегменту інвестиційного ринку – ринку фінансових інструментів інвестування, визначимо основні фактори впливу на цей ринок та фактори формування сприятливого інвестиційного клімату, що впливає на функціонування як ринку реального інвестування, так і фінансового.

2 АНАЛІЗ ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

2.1 Аналіз поточного стану національного ринку цінних паперів

Національний фондовий ринок з моменту набуття нашою країною незалежності постійно розвивається, інтегрується у світовий фінансовий ринок, але попри всі зусилля національних гравців та регуляторів загальний рівень розвитку, інтегрованості та ефективності аналізованого ринку залишається низьким. Експерти відзначають недостатню транспарентність, законодавчу впорядкованість, низьку ліквідність та низку інших проблем.

Законодавчі зміни 2020 року принципово змінюють характер функціонування ринку капіталів в Україні.

У зв'язку з цим фондовий ринок починає працювати за новими правилами, наближеними до європейських стандартів, що позитивно впливає на випуск емісійних цінних паперів (рисунок 2.1, таблиця 2.1).

Для оцінки сучасних трендів розвитку ринку цінних паперів було вибрано п'ятирічний часовий діапазон.

Аналізуючи рисунок 2.1, бачимо, що за останні 5 років обсяг випусків акцій значно скоротився. На 2017 рік припадав пік випуску емісійних цінних паперів, що пов'язано із зростанням на 80% індексу акцій українських компаній, що і спровокувало активну емісію акцій. Проте стрімке зниження відбулося у 2018 році, що може бути пов'язане з конфліктом у Керченській протоці і можливістю введення військового стану.

Аналізуючи таблицю 2.1, бачимо, що протягом 2017-2021 рр. випуск облігацій зріс, проте немає чіткої тенденції. На кінець 2021 року було зареєстровано 113 випусків облігацій підприємств на суму 9,98 млрд грн, порівняно з аналогічним періодом 2020 року обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зменшився на 22,97 млрд грн.

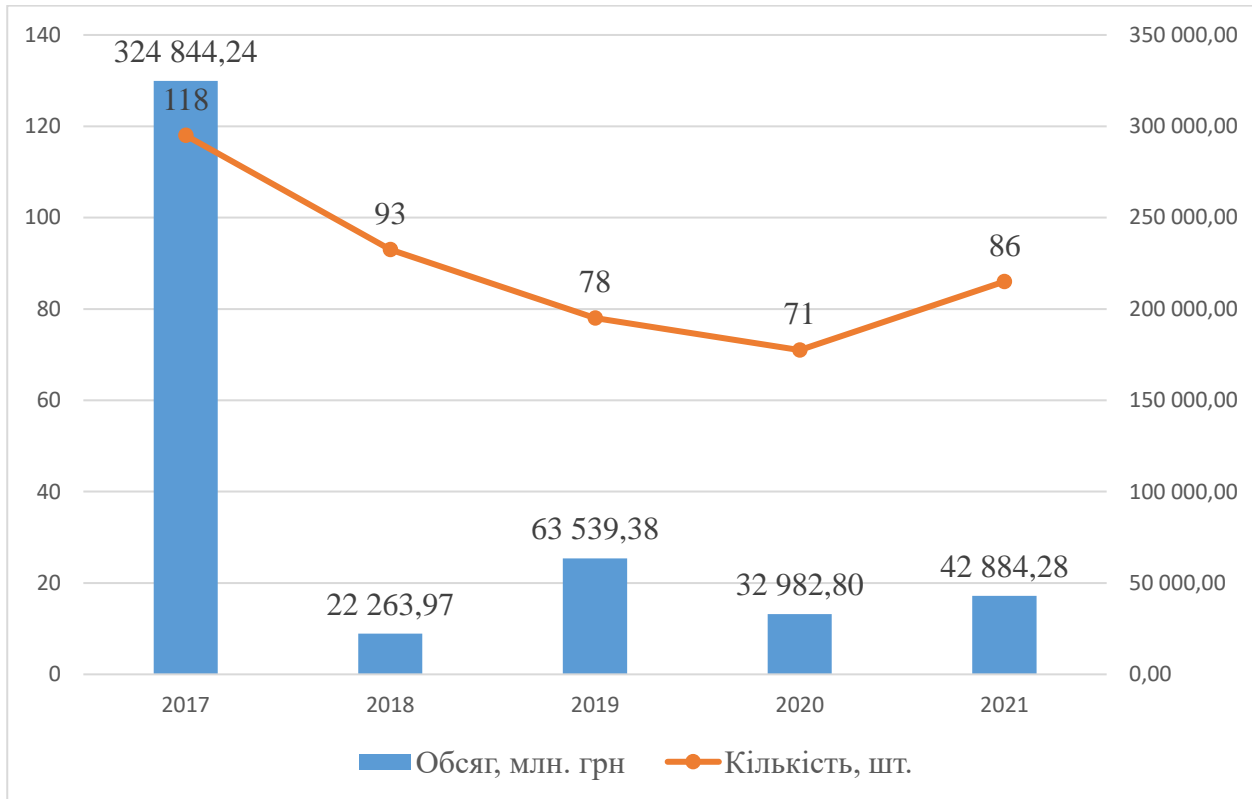

Рисунок 2.1 - Обсяг та кількість випусків акцій, зареєстрованих НКЦПФР протягом 2017-2021 рр.

Побудовано на основі[6,26]

Таблиця 2.1 - Обсяг та кількість випусків облігацій підприємств, зареєстрованих Комісією протягом 2017-2021 рр.

Період	Обсяг випуску облігацій підприємств, млн грн				Кількість випусків, шт
	Підприємства (крім банків та страхових компаній)	Банки	Страхові компанії	Загальний обсяг зареєстрованих випусків	
2017	5 650,30	2 700,00	0,00	8 350,30	114
2018	15458,53	0,00	0,00	15458,53	110
2019	11 006 087 404,00	200,00	0,00	11 206 087 404,00	88
2020	32749,00	200,00	0,00	32949,00	96
2021	9779,08	200,00	0,00	9979,08	113

Основною характеристикою ринку цінних паперів країни є обсяг біржової торгівлі цінними паперами, кількість цінних паперів, що перебувають в обігу на фондових біржах. На ринку цінних паперів головним чином необхідно відокремити

та розглянути такі допоміжні фінансові корпорації, згідно вітчизняного законодавства, як оператори організованих ринків капіталу (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 - Обсяг торгів фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу протягом 2017-2021 рр., млн грн [на основі б]

Організатор торгівлі	Роки									
	2017		2018		2019		2020		2021	
	млн грн	питома вага, %	млн грн	питома вага, %	млн грн	питома вага, %	млн грн	питома вага, %	млн грн	питома вага, %
УБ	13405,45	6,51	20 992,16	8,05	3840,18	1,26	2413,95	0,72	13290,61	2,94
ПФТС	64344,47	31,27	112 518,20	43,13	114757,94	37,63	131534,53	39,22	221543,78	49,02
УМВБ	0,00	0,00	34,94	0,01	4,36	0,00	6,77	0,00	13,12	0,00
ПЕРСПЕКТИВА	127425,03	61,92	127 324,98	48,81	186363,23	61,11	201455,17	60,06	217113,06	48,04

Близько 99,93 % операції з цінними паперами проводяться на вторинному ринку, що свідчить про активізацію торгів цінними паперами, які знаходяться в обігу і про зацікавленість інвесторів.

Отже, з даної таблиці ми бачимо, що найбільша кількість випусків цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах, були розміщені біржі “Перспектива” ПФТС залишається на другому місці, а Українська біржа – на третьому. Проте обсяги торгів у ПрАТ “Українська біржа” у 2020 році значно скоротилися порівняно з 2017 та 2018 роками. Оскільки провідні позиції за обсягами торгів цінними паперами на біржовому ринку належать двом фондовим біржам, це означає, що українську біржову систему ми можемо віднести до поліцентричної.

Національний ринок цінних паперів активізувався впродовж останніх двох років через надання доступу до нього. Ще одним значним кроком для України стала легалізація торгівлі акціями іноземних компаній, зокрема, Apple, Tesla, Facebook,

Netflix, Microsoft Corporation, Visa, AMD та ін. Адже тепер кожен українець має більший вибір фінансових інструментів для інвестування [23].

Нажаль, загалом обсяги українського ринку цінних паперів у світовому масштабі залишаються незначними. Сумарно за 2020 рік обсяг торгів цінними паперами склав близько 112,39 млрд грн (4 млрд дол. США). Для порівняння, обсяг торгів на Варшавській фондовій біржі щорічно складає більше 340 млрд дол. США, а на Нью-Йоркській фондовій біржі щодня торгується паперів на суму близько 54 млрд дол. США [28].

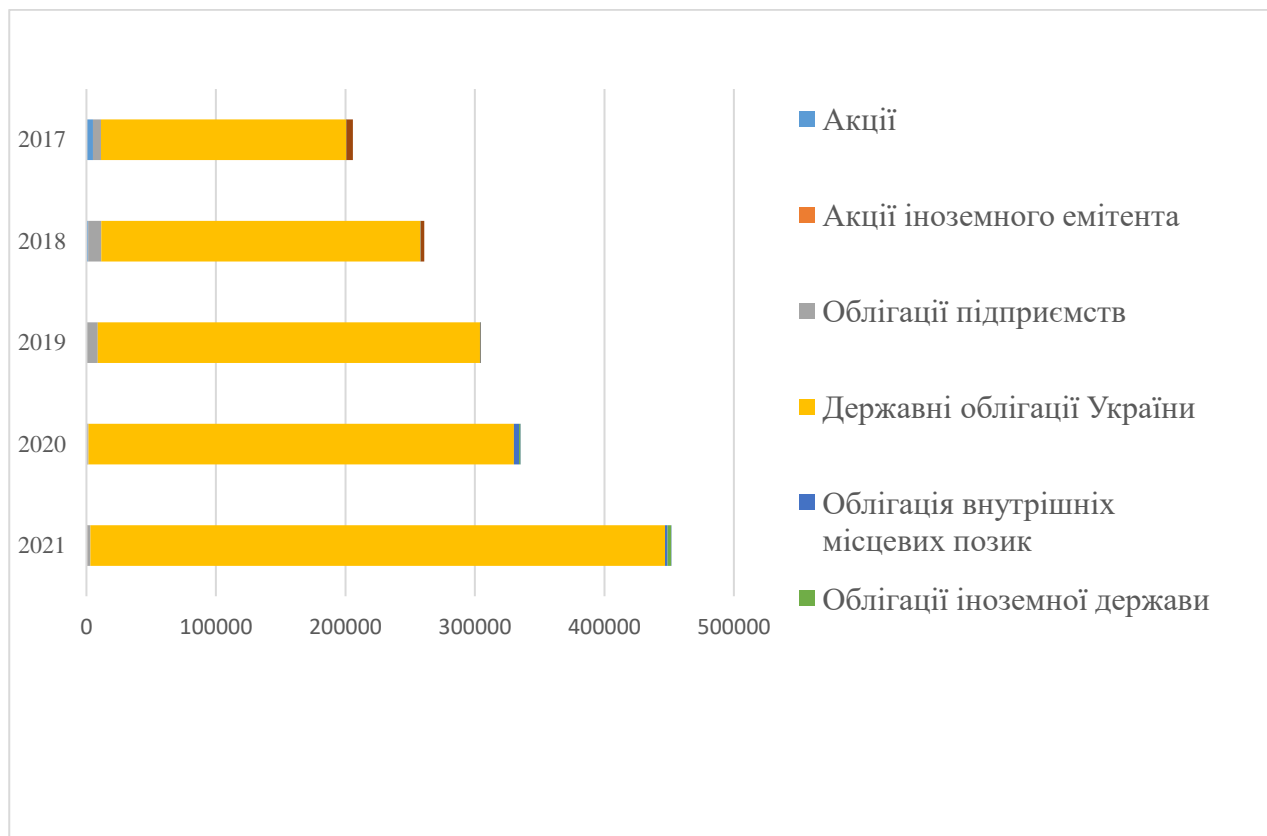

Рисунок 2.2 - Структура обсягу біржових контрактів з цінними паперами на біржовому ринку (з розподілом за фінансовими інструментами) у 2017 – 2021 рр.

[6,26]

Як свідчать дані, представлені на рисунку 2.2, серед всіх фінансових інструментів за обсягами торгів на біржовому ринку за всі представлені роки провідну позицію продовжують займати державні облігації України – 189.5 млрд. грн (98,18 % від загального обсягу біржових контрактів). Причому за весь

досліджуваний період торгівля держаними облігаціями завжди займала від 92,11% до 98,18% загального обсягу біржових контрактів. Якщо проаналізувати 2021 рік, то можна побачити величезний ріст популярності державних цінних паперів серед іноземних інвесторів. Крім того, такі облігації мають вищу дохідність, ніж депозити, і вони не оподатковуються, тобто практично це безризикова інвестиція для нерезидентів. Випуск такої великої кількості державних облігацій почав впливати на валютний ринок, оскільки більшість ОВДП була зосереджена в банківській системі. Така ситуація була пов'язана з тим, що Україна почала набувати багато спекулятивного капіталу, який почав купувати ОВДП у гривні за досить високими відсотками (купонами), оскільки долар різко впав по відношенню до гривні. Крім того, такі облігації мають річну дохідність до 35%. Сьогодні у світі немає такої прибутковості державних облігацій, але в Україні є. На жаль, таке штучне зміцнення гривні в майбутньому може призвести до серйозних валютних ризиків.

Згідно даних рисунку 2.3, у 2021 році найбільша кількість емітентів цінних паперів належала за видами економічної діяльності до секцій: переробна промисловість – 35,6%, операції з нерухомим майном – 10,6%, фінансова та страхова діяльність – 10,3%.

2.2 Аналіз поточного стану ринку спільного інвестування в Україні

Іншим перспективним та важливим напрямком нашого дослідження є вивчення стану іншого сегменту інвестиційного ринку, а саме – ринку спільного інвестування.

Найперспективніша форма залучення інвестицій в національну економіку є використання інвестиційних фондів, зокрема інститутів спільного інвестування. Функціонування ІСІ є важливим інструментом розвитку інвестиційних процесів в Україні, сприяє розвитку вітчизняного фондового ринку, зростанню його ліквідності та оптимізації процесів обігу цінних паперів. Активізація інвестиційної

діяльності є головною умовою стабільного розвитку регіонів, яка має здатність залучити фінансові та матеріальні ресурси як вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів, а також правильно їх використовувати в найбільш вагомих галузях економіки.

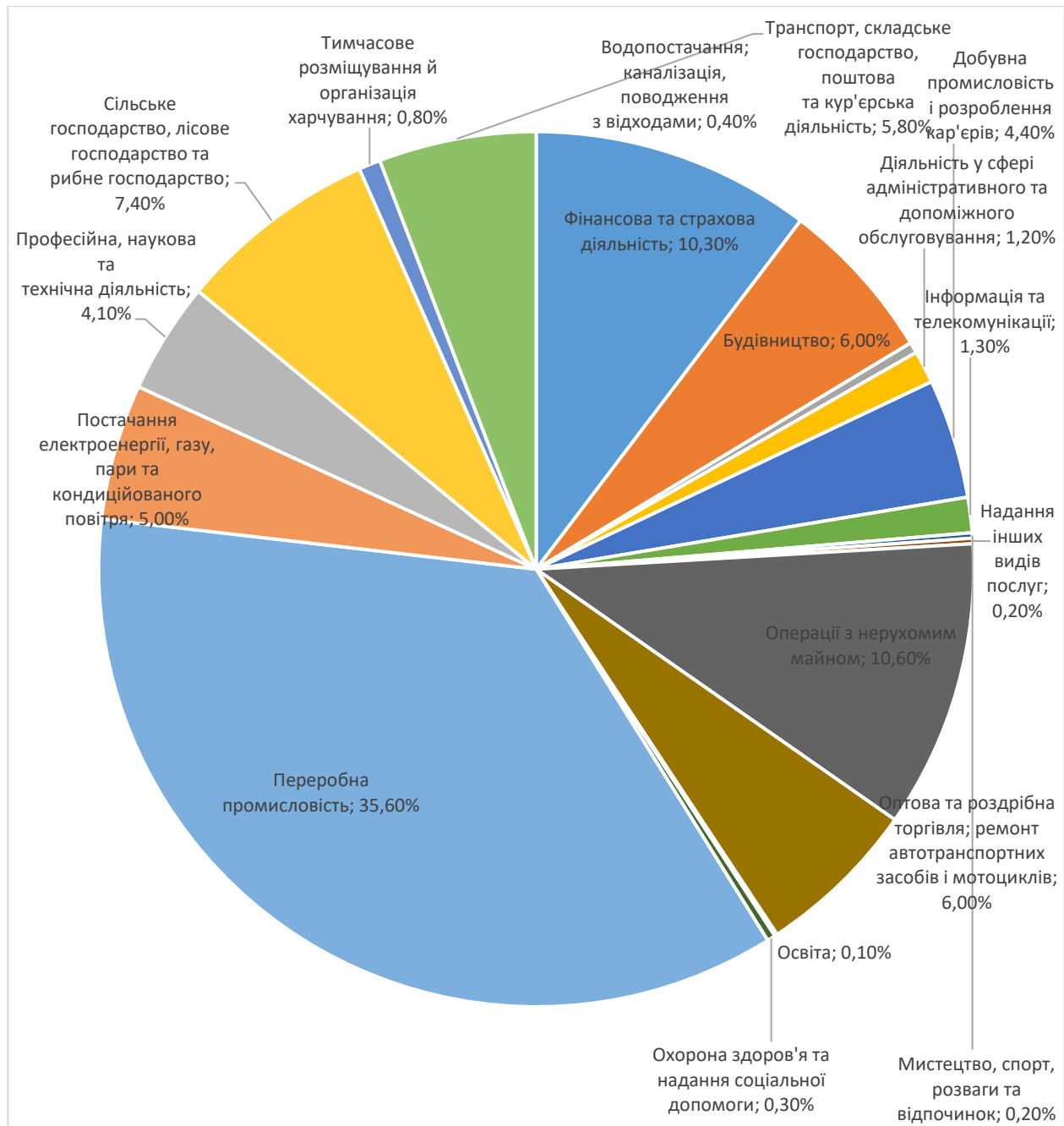

Рисунок 2.3 - Розподіл кількості емітентів цінних паперів за секціями видів економічної діяльності у 2021 р. [на основі 27]

Для детального огляду ІСІ в Україні надані статистичні дані в таблиці 2.3

Таблиця 2.3 - Кількість КУА та ІСІ в Україні

Рік	Кількість КУА (усіх)	Кількість КУА з ІСІ в управлінні	Кількість сформованих ІСІ (такі, що досягли нормативу мін. обсягу активів)
2018	296	283	1228
2019	293	278	1326
2020	303	279	1478

*Розроблено автором на основі даних [27]

На перший погляд динаміка діяльності ІСІ в Україні є досить позитивною. Протягом 2018-2020 рр. кількість всіх КУА коливалась в різних напрямках. Кількість сформованих ІСІ (такі, що досягли нормативу мін. обсягу активів) значно зросли.

Динаміка зміни надана на рис.2.4:

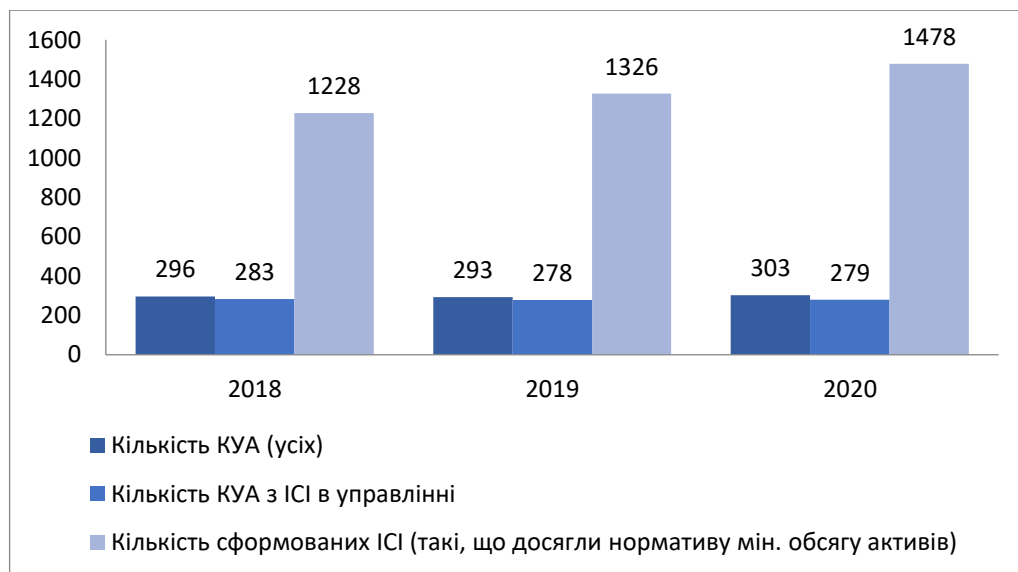

Рисунок 2.4 – Кількість КУА та ІСІ в Україні

Показники діяльності ІСІ стабільно зростали.

Розглянувши дані розвитку інститутів спільного різних видів (на основі статистики, поданої у [27]) інвестування можна говорити, що більшу частку займають пайові інвестиційні фонди, а саме закриті недеверсифікована венчурні

ІСІ, але дивлячись на їх аналіз можна побачити незначне зниження у 2020 році, а саме на 2,55. Інші види ІСІ мають дуже малу кількість і майже не змінюються в останні 3 роки, але є вірогідність того, що зовсім скоро вони можуть припинити свою діяльність. Щодо корпоративних інвестиційних фондів, то на високому рівні знаходяться також закриті недиверсифіковані венчурні фонди, але порівняно із пайовими інвестиційними фондами вони мають меншу кількість. Щодо їх динаміки, то їх кількість зростає і досить швидко, тобто, якщо порівняти 2020 рік із 2018 роком, то можна побачити, що вони зросли на 273, а саме на 75,21%. Якщо брати загальну кількість ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів, то загальна кількість їх за дані роки помітно зросла, а саме у 2020 році на 152, тобто на 11,46%.

Також для більш детального аналізу ринку спільного інвестування можна проаналізувати динаміку вартості чистих активів інститутів спільного інвестування, як головного показника, що характеризує ємність аналізованого ринку. Динаміка і структура ЧВА наведена в таблиці 2.4:

Таблиця 2.4 – Вартість чистих активів ІСІ різних видів

Фонди	2018	2019	2020	Зміна за рік, %
Відкриті	87,4	82,6	117,7	42,50
Інтервальні	81,6	75,7	100,8	33,16
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	15 226,1	13 505,3	14 449,9	6,99
з публічною емісією	2 471,0	2 557,9	3 087,8	20,72
з приватною емісією	12 755,2	10 947,3	11 362,1	3,79
Усі (крім венчурних)	15 395,0	13 663,6	14 668,3	7,35
Венчурні	220 438,1	247 542,2	307 360,4	24,16
Усі (з венчурними)	235 833,2	261 205,8	322 028,7	23,29

*Розроблено автором на основі даних [27]

На тлі нерівномірного зростання вартості активів різних типів фондів дещо змінилося і їхнє співвідношення на кінець року. Як і раніше, лівова частка вартості активів ІСІ належить венчурним фондам. Загальна вартість чистих активів з венчурними ІСІ у 2020 р. зросла на 23,29 % і склала 322028,7 млн. грн. В основному

це зростання відбулося за рахунок збільшення ВЧА відкритих (42,50%) та інтервальних ІСІ (+33,16). Таке зростання найбільш ліквідних видів фондів свідчить про зростання кількості нових інвесторів на ринку ІСІ, яких в першу чергу цікавить ліквідність та надійність своїх вкладень.

Активи інститутів спільного інвестування також варто розглядати на фоні ВВП та показників банківського сектору для того, щоб розуміти яку частку вони займають і як співвідносяться між собою, що характеризує структуру фінансового та інвестиційного ринків України . Даний аналіз таких активів представлений в таблиці 2.5 та на рисунку 2.5.

Таблиця 2.5 - ІСІ на тлі ВВП та банківського сектору України

Показник / Рік	2018	2019	2020
Активи ІСІ в управлінні, млрд. грн.	296,8	339,1	414,2
Активи банків, млрд. грн.	1 359,7	1 493,3	1 822,8
ВВП, млрд. грн.	3 558,7	3 978,4	4 194,1
Відношення активів ІСІ до активів банків	21,83%	22,71%	22,72%
Відношення активів ІСІ до ВВП	8,34%	8,52%	9,88%

*Розроблено автором на основі даних [25,27]

Аналізуючи дану таблицю, помітно, що активи ІСІ мають тенденцію росту. Порівнюючи відношення активів ІСІ до активів банків та відношення активів ІСІ до ВВП, то можна побачити, що вони зростають, але високий відсоток займають у банківському секторі.

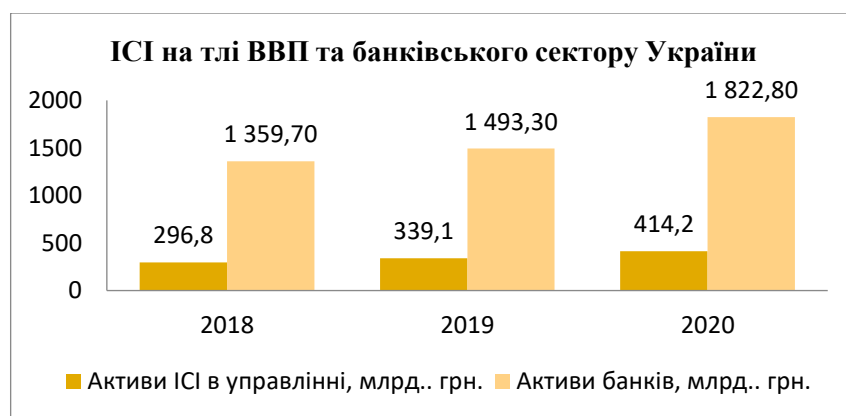

Рисунок 2.5 – ІСІ на тлі ВВП та банківського сектору України

3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1 Вплив макроекономічних факторів на ринок цінних паперів

Інфляція та процентні ставки є не просто макроекономічними індикаторами, але й показниками рівня довіри між учасниками економічних відносин в Україні. Коли рівень суспільної довіри знижується, два вказаних показники зростають. Тому зі збільшенням облікової ставки обсяги зареєстрованих випусків цінних паперів знижуються (рисунки 3.1, 3.2).

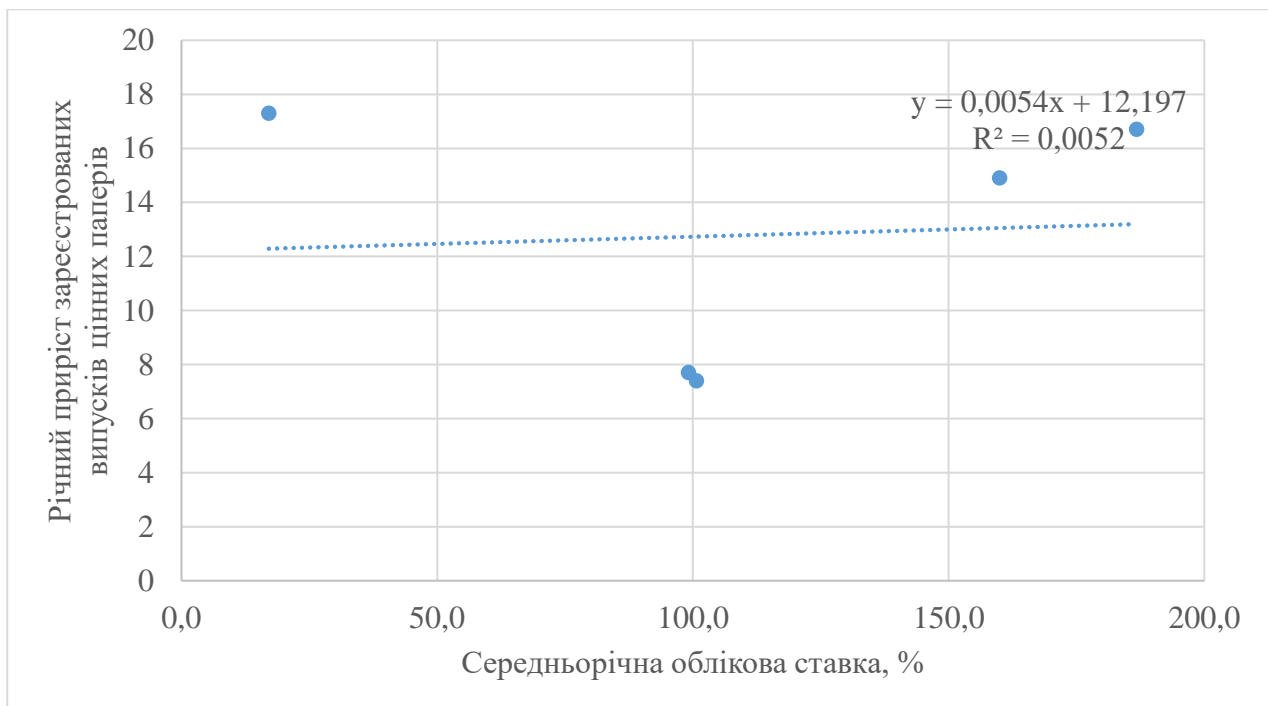

Рисунок 3.1 - Вплив середньорічної облікової ставки на загальний обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів у 2017–2021 рр.

За результатами аналізу було виявлено, що у 2018 році спостерігалось збільшення облікової ставки, в той час як обсяг випусків цінних паперів зменшився. Така ж ситуація відбулася у 2021 році. Проте значення коефіцієнту кореляції становить 0,07. Таким чином, можемо сказати, що залежність між цими двома величинами існує, проте вона не є суттєвою.

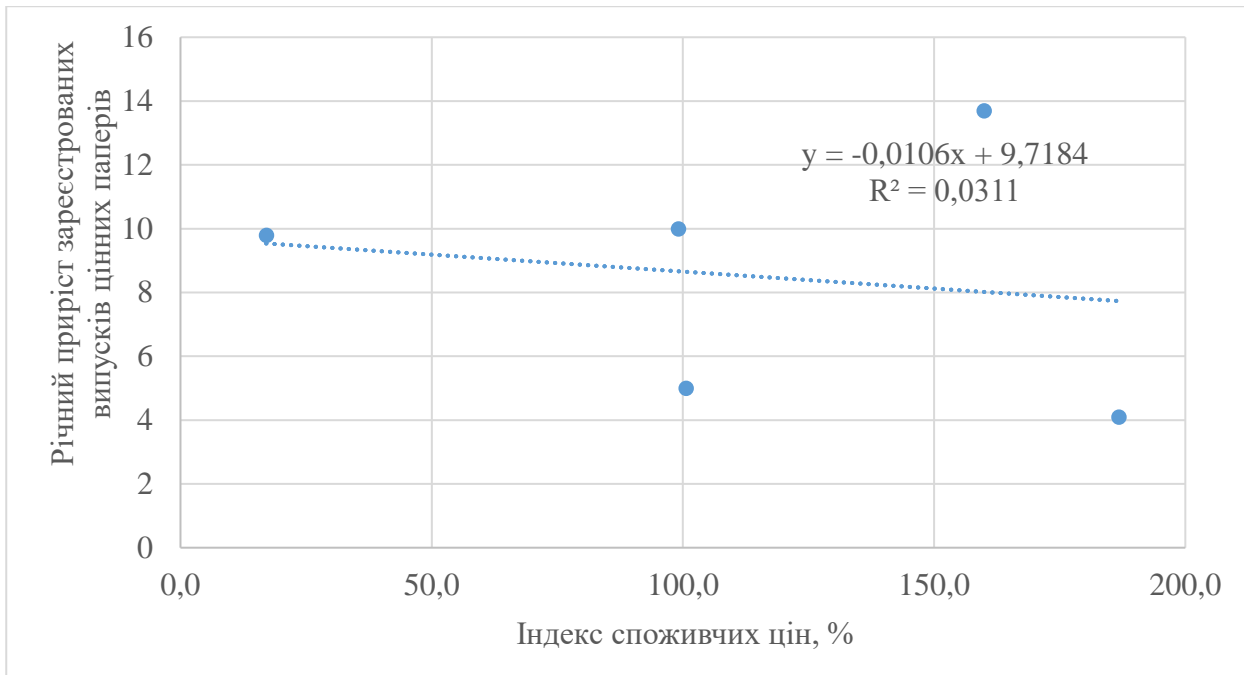

Рисунок 3.2 - Вплив індексу споживчих цін на загальний обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів у 2017–2021 рр.

Аналізуючи рисунок 3.2, бачимо, що індекс споживчих цін та обсяги торгів на ринку цінних паперів корелюють між собою обернено, про що свідчить спадна лінія на вище поданому графіку. При цьому, коефіцієнт кореляції дорівнює $-0,18$, що говорить про стійкий зв'язок між цими поняттями і підтверджує дану гіпотезу.

Збільшення зовнішнього боргу має негативний вплив на обсяги зареєстрованих випусків цінних паперів і це дає змогу стверджувати, що державний зовнішній борг не спричиняє надходження фінансових ресурсів до реального сектору економіки, позитивні зрушення в якому мали б поживити ринок цінних паперів (рисунок 3.3).

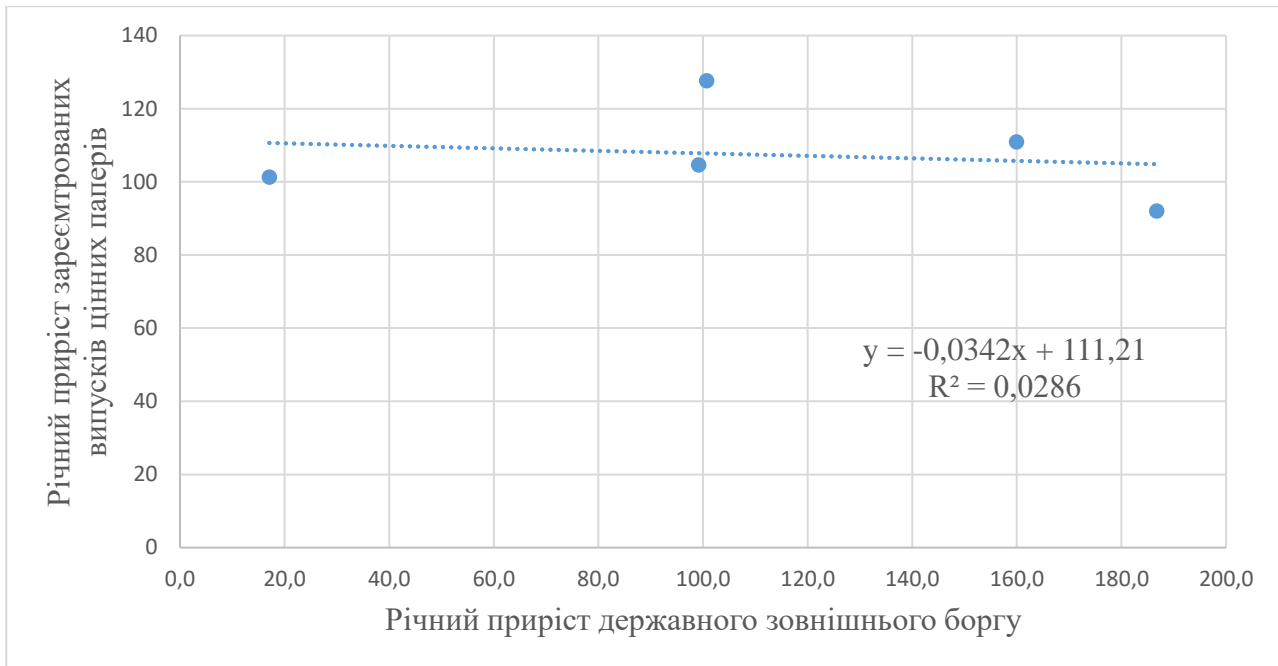

Рисунок 3.3 - Вплив державного зовнішнього боргу на загальний обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів у 2017–2021 рр.

Державний зовнішній борг та загальний обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів обернено корелюють між собою, про що свідчить спадна лінія на вище поданому графіку. Коефіцієнт кореляції знаходиться на рівні -0,17. Це зумовлено тим, що зростання зовнішнього боргу негативно впливає на макросередовище, що знижує активність емітентів на ринку цінних паперів через погіршення загального бізнес-клімату.

3.2 Шляхи покращення інвестиційного середовища в Україні

Звісно, на поточному етапі всі теоретичні викладки стосовно майбутнього розвитку країни втрачають сенс на фоні військової агресії проти нашої країни та активної фази бойових дій на переважній частині територій. Тобто подальші наші розрахунки та моделі виходять з того, що перемога буде досягнута, країна повернеться до нормального функціонування та відбудови своєї економіки.

Основою інтенсифікації розвитку економіки України є активізація інвестиційної діяльності всередині країни, пошуку та залучення надійних

інвесторів, які б розміщували свої інвестиції на довгостроковій основі. З метою підвищення рівня інвестиційної діяльності в країні необхідним є створення відповідного інвестиційного клімату, який є найбільш важливим моментом при ухваленні іноземним інвестором рішення про інвестування в тій або іншій країні.

Кількісні зміни якості інвестиційного клімату окремої країни можна дослідити, досліджуючи динаміку міжнародних рейтингів. З урахуванням факторів (які впливають на інвестиційний клімат) Світовий банк створює Ease of Doing Business ranking (Рейтинг легкості ведення бізнесу). Також слід вказати, що EDBr являється найпопулярнішим рейтингом, для визначення таких характеристик.

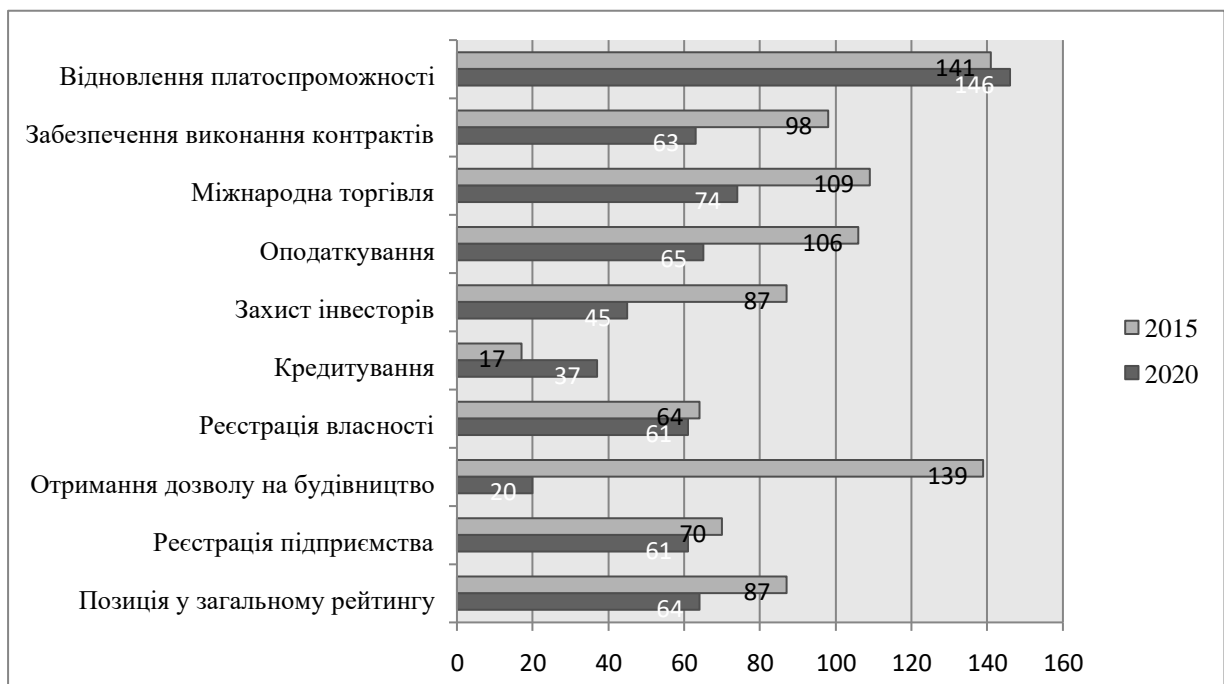

Рисунок 3.4 – Рейтингові позиції України Doing Business у 2020 році в співставленні до 2015 року [31]

Загалом за 5 років Україна зміцнила свою рейтингову позицію на 23. Натомість відбулося погіршення стану лише за 2 критеріями, які значно пригальмовують розвиток потенціалу країни. Сфера кредитування з 17 позиції перемістилася на 37, що свідчить про менші можливості України в даному секторі в порівнянні з іншими країнами, і для розвитку потрібно в першу чергу

покращувати нормативно-правову базу. Та досить низький рейтинг, який при чому ще й зазнає зменшення в сфері відновлення платоспроможності, з 141 на 146 позицію. Уряд вже врахував потребу в покращення стану даного сектору і вніс законодавчі зміни, що, як очікується, призведе до покращення стану. Категорія Отримання дозволу на будівництво з 139 позиції перейшла на 20, що є найбільш позитивним зрушенням. Також значні підвищення позицій по іншим характеристикам свідчить про покращення інвестиційного клімату України та свідчить про можливість залучення більшої кількості іноземних інвесторів.

Тобто, за факторами, які за думкою експертів рейтингу Doing Business [31] є визначальними при формуванні інвестиційного клімату країни, Україна зміцнює свої позиції в порівнянні з іншими, тому надалі актуально проаналізувати зв'язок між іншими макроекономічними факторами та інвестиціями України.

Оскільки як говорилося раніше, надходження інвестицій, як і інвестиційний клімат, в першу чергу залежать від розвитку країни і стану її економіки. Доцільно вказати, що ВВП це найкращий показник для висвітлення стану економіки.

Тому доцільно за допомогою кореляційного аналізу дослідити зв'язок між надходженнями прямих інвестицій та ВВП України, вихідні дані для даного аналізу наведені в Додатку Б. Дану модель ми побудуємо з допомогою MS Excel з використанням функції «КОРРЕЛ».

Здійснивши аналіз ми дізналися, що коефіцієнт кореляції рівний 0,859, він більше 0,7, що свідчить про досить сильний взаємозв'язок. Для більшої наглядності побудуємо точкову діаграму та лінію тренду (рис 3.5).

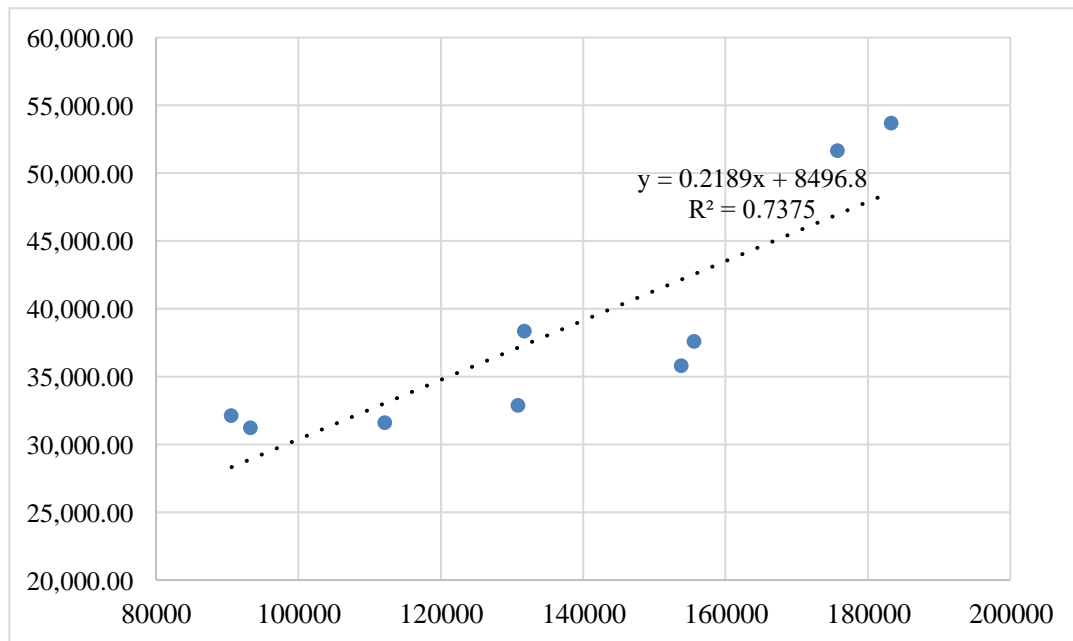

Рисунок 3.5 – Залежність обсягу ВВП від обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну

З рисунку 3.5 можна побачити підтвердження висунутої раніше думки. І можна зазначити, що обсяги ВВП та обсяги надходжень ВВП тісно взаємопов'язані. І при зменшенні ВВП країни відбудеться погіршення стану країни в цілому.

Також за допомогою лінії тренду можна дослідити відносне зростання ВВП та ПІІ, рисунок 3.6

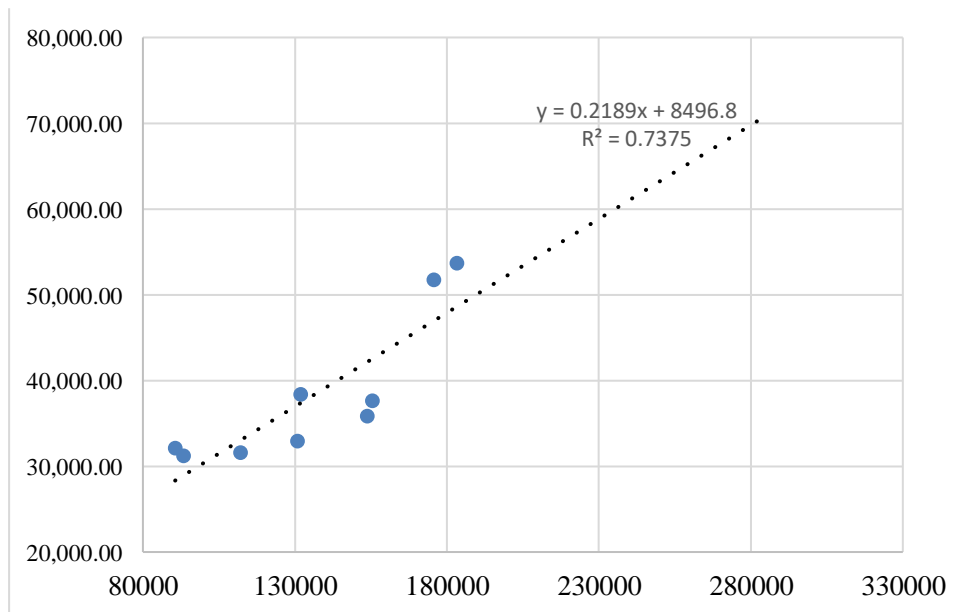

Рисунок 3.6 – Прогнозована залежність обсягу ВВП від обсягу прямих іноземних інвестиції в Україну.

Тобто можна побачити, що при зростанні ВВП України до 280 000 млн. дол. США обсяги ПІ зростуть до 70 000 млн. дол. США. Але дана залежність буде вірною при помірному розвитку країни, та без врахування інших варіюючих факторів. Тому задля дослідження факторів, які позитивно вплинуть не лише на інвестиційний клімат країни, а й на її головний економічний показник, проведемо SWOT-аналіз факторів, що безпосередньо впливають на формування інвестиційного клімату. Та дізнаємося, які з них являються сильними сторонами, а які слабкими для його формування. Виявлення сильних і слабких сторін, які впливають на інвестиційний клімат країни, є індикатором необхідності вжити заходів для усунення недоліків і створення більших можливостей для підвищення конкурентних переваг країни та створення привабливого інвестиційного клімату. А використання наявних можливостей дозволяє реалізувати наявний інноваційний потенціал, є передумовою поступового зміцнення конкурентоспроможних позицій України та адаптації національної економіки до глобальних трансформацій. А виявлення можливих загроз допоможе підготуватися або уникнути їх.

Сильні сторони – «S»	Слабкі сторони – «W»
<ul style="list-style-type: none"> ✓ географічне положення; ✓ демократичність суспільства; ✓ людський потенціал; ✓ високий рівень освіти; ✓ високий рівень розвитку промисловості; ✓ доступ до онлайн-освіти; ✓ електронний документообіг; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ нестабільний військовий стан; ✓ значна тінізація економіки; ✓ диспропорція надходжень інвестицій в регіони; ✓ макроекономічна нестабільність; ✓ високий рівень корупції;
Можливості – «O»	Загрози – «T»
<ul style="list-style-type: none"> ✓ сприяння технологічному прогресу; ✓ підвищення міжнародних рейтингів; ✓ децентралізація влади; ✓ співпраця з міжнародними фінансовими організаціями; ✓ участь в економічних і політичних союзах; ✓ формування сприятливого бізнес-середовища. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наявність у сусідах країни-агресора ✓ політична нестабільність; ✓ недовіра населення до влади; ✓ світові економічні кризи; ✓ зростання інфляції; ✓ глобальні зміни клімату.

Рисунок 3.7 – SWOT-аналіз факторів, що впливають на інвестиційний клімат України.

Отже, здійснивши аналіз факторів, що впливають на інвестиційний клімат, нам вдалося виділити сильні та слабкі сторони нашої країни та вказати загрози, що можуть негативно вплинути на формування інвестиційного клімату країни. Та, на основі проведеного аналізу, виділити поради, щодо покращення інвестиційного клімату України.

ВИСНОВКИ

В результаті виконання кваліфікаційної роботи на тему «Аналіз поточного стану та перспектив розвитку інвестиційно ринку України» можна зробити наступні висновки.

В сучасній економічній системі інвестиційний ринок займає одне з головних місць. Він є надскладною системою, механізмом, що опосередковує рух капіталу в національній економіці, взаємодіє із міжнародними ринками, організує співробітництво та взаємодію тисяч контрагентів з приводу акумуляції, перерозподілу та ефективного вкладання вільного капіталу, що створює важливе підґрунтя для активізації економічного зростання. Все вищесказане обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Під інвестиційним ринком в роботі розуміється сукупність економічних відносин, що опосередковує, організовує та обслуговує взаємодію між продавцями та споживачами об'єктів інвестування, визначених Законом України «Про інвестиційну діяльність».

В роботі досліджена структура інвестиційного ринку з точки зору його об'єктів (слайд 1), що зумовило структуру роботи.

Принциповим на нашу думку є поділ на ринок об'єктів реального інвестування та ринок фінансових інструментів інвестування.

Проаналізовано поточний стан інвестиційного ринку в частині ринку об'єктів реального інвестування (обсяги капітальних інвестицій, напрями їх вкладання за видами активів та джерела фінансування інвестицій в Україні). Такий фокус пояснюється тим, що саме капітальні інвестиції формують виробничий потенціал країни, що, у свою чергу, є основою забезпечення економічного зростання.

Наступним кроком дослідження став інший важливий сегмент українського інвестиційного ринку але вже в протилежній частині (тобто сегмент ринку фінансових інструментів інвестування) – ринок цінних паперів. Національний фондовий ринок з моменту набуття нашою країною незалежності постійно розвивається, інтегрується у світовий фінансовий ринок, але попри всі зусилля

національних гравців та регуляторів загальний рівень розвитку, інтегрованості та ефективності аналізованого ринку залишається низьким. Експерти відзначають недостатню транспарентність, законодавчу впорядкованість, низьку ліквідність та низку інших проблем. В роботі проаналізовано основні показники функціонування зазначеного сегменту інвестиційного ринку.

Іншим важливим напрямком нашого дослідження стало вивчення стану іншого сегменту інвестиційного ринку, а саме – ринку спільного інвестування (ІСІ). Такий фокус зумовлений рядом міркувань. По-перше, ринок ІСІ, на нашу думку, є своєрідним містком між виокремленими вище головними гілками інвестиційного ринку – ринками інструментів реального та фінансового інвестування. По-друге, за думками експертів саме недовіра до інструментів ринку фінансового інвестування спричиняє недостатню його розвиненість, фінансова система країни залишається банкоцентричною. А саме ІСІ є найближчими конкурентами з банками щодо акумуляції заощаджень населення.

В роботі проаналізовані основні тенденції та перспективи розвитку ринку спільного інвестування.

Третій розділ роботи присвячений аналізу впливу макроекономічних факторів на ринок цінних паперів та інвестиційний ринок в цілому. Серед факторів впливу обрані середньорічна облікова ставка, індекс споживчих цін та рівень зовнішнього державного боргу. Всі пари показників демонструють високі коефіцієнти кореляції, що вказує на можливі напрямки та інструменти покращення стану фондового ринку України.

На завершальному етапі дослідження за допомогою рейтингу Doing Business проаналізовано фактори, що є визначальними при формуванні інвестиційного клімату країни, залученні іноземних інвестицій та активізації інвестування в реальні активи. Проведено SWOT-аналіз факторів, що впливають на інвестиційний клімат України.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Ms. Jennifer A. Elliott & Ana Carvajal, 2007. "Strengths and Weaknesses in Securities Market Regulation: A Global Analysis," IMF Working Papers 2007/259, International Monetary Fund.
2. Narziev, Otabek, Securities Market Regulation Theories and Perspectives of their Improvement (May 29, 2020). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3622883> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3622883>
3. Rustamova D. R. The securities market and its essence. Academicia globe: indersience research. 2021. Vol. 2, no. 10.
4. Securities market development, government regulations and economic growth among the common market for eastern and southern africa member states / A. E. Omachar et al. African development finance journal. 2021. Vol. 6, no. 1.
5. Teweles T. J. e. a., Bradley E. The Stock Market. 6th ed. 2000.
6. Аналіз ринку. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку – НКЦПФР. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/> (дата звернення: 10.02.2022).
7. Батунін М.К. Співвідношення фондового ринку та ринку цінних паперів // Господарське право. – 2006. – № 5. – С. 109-112.
8. Білозір М. Р. Принципи регулювання ринку цінних паперів. Стратегічні орієнтири. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=3438>
9. Василик О. Д. Теорія фінансів: Підручник / О. Д. Василик. – К.: НІОС, 2000. – 416 с
10. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок». Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/zakon-ukrani-pro-tsnn-papери-ta-fondoviy-rinok/> (дата звернення: 15.02.2022).
11. Закон України №738-ІХ від 19.06.2020 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та

запровадження нових фінансових інструментів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#Text>

12. Клименко О. В. Теоретичне визначення сутності й структури фінансового ринку. Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 19.

13. Кондратьєва Д. Регулювання ринку цінних паперів: останні зміни. Юридична газета. 2020. Т. 3, № 709. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/regulyuvannya-rinku-cinnih-papiriv-ostanni-zmini.html>.

14. Лемешенко О. О. Тенденції розвитку фондового ринку в Україні. Маркетингові стратегії, підприємництво і торгівля: сучасний стан, напрямки розвитку : II Міжнар. науково-практ. інтернетконференція, м. Київ, 29 квіт. 2021 р.

15. Луцкевич О. В. Роль державного регулювання у розвитку ринку цінних паперів. Світ фінансів. 2019. Т. 4, № 61.

16. Марахов К.С. Ринок корпоративних цінних паперів в Україні: стан і перспективи розвитку: дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 / Марахов Костянтин Сергійович. – К., 2002. – 170 с

17. Мозговий О.М. Фондовий ринок: підручник / А.Ф. Баторшина, О.Г. Величко, Т.О. Фролова та ін.; за заг. ред. О.М. Мозгового. – Київ: КНЕУ, 2013. – 543 с.

18. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Річні звіти. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/rtchniy-zvt-nktspfr-za2018-rk/> (дата звернення: 17.02.2022).

19. Національний банк України. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року (оновлена у березні 2021 року). Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686>

20. Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр#Text>

21. Про затвердження Положення про порядок проведення операцій, пов'язаних з розміщенням облігацій внутрішніх державних позик. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0551-03#Text>
22. Ринок боргових цінних паперів в Україні: суперечності та тенденції розвитку: Монографія / [Лютий І. О., Грищенко Т. В., Любкіна О. В., Мошенський С.З. та ін.]. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 432 с
23. Ринок цінних паперів: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку / М .В. Рубаха, О. Б. Головнич // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2015. - Вип. 13.
24. Сайт Національного банку України. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
25. Державна служба статистики [Електронний ресурс] : офіційний сайт. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
26. Міністерства фінансів [Електронний ресурс] : офіційний сайт. Режим доступу: <https://minfin.com.ua>.
27. Українська Асоціація Інвестиційного Бізнесу. Режим доступу - <https://www.uaib.com.ua>
28. Третякова О.В., Харабара В.М., Грешко Р.І. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах. Економіка та держава. 2020. № 5. С. 103–107. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/5_2020/20.pdf (дата звернення: 17.02.2021).
29. Юрочко А. Д. Співвідносність понять “фондовий ринок” та “ринок цінних паперів”. Тридцять сьомі економіко-правові дискусії, 28 трав. 2019 р.
30. Яворська В., Семененко Ю., Купрейчук Ж. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку цінних паперів України. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Вип. 6 (11).
31. World Bank. 2020. Doing Business 2020. Washington, DC: World Bank. URL:<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/32436/9781464814402.pdf> (date of access: 15.02.2022).

ДОДАТОК А
ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Таблиця А.1 – Капітальні інвестиції за джерелами фінансування за період 2013-2020 років

№	Джерело	Рік															
		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	Усього	247891,6	100	204061,7	100	251154	100	326163,7	100	412812,7	100	526341,8	100	584448,6	100	419836,7	100
1	коштів державного бюджету	6243,5	2,5	1511,2	0,7	6114,5	2,4	7468,9	2,3	14324,6	3,5	21 036,7	4,0	29 536,7	5,0	36512,5	8,7
2	коштів місцевих бюджетів	7036,7	2,8	5276,8	2,6	12423,2	5	23225,1	7,1	38175,9	9,2	45743,1	8,7	56 047,5	9,6	43558,3	10,4
3	власних коштів підприємств та організацій	157122	63,4	145883,7	71,5	169257,9	67,4	22698,9	69,4	288644,2	69,9	375309,1	71,3	397771,5	68,1	279330,4	66,5
4	кредитів банків та інших позик	36650	14,8	17992,3	8,8	18299,5	7,3	2349,5	7,1	21826,9	5,3	35299,8	6,7	40983,1	7,0	27894,5	6,7
5	коштів інвесторів-нерезидентів	4009,5	1,6	5536,6	2,7	7834,8	3,1	9416,7	2,9	5667,1	1,4	1540,2	0,3	3541,4	0,6	1729,2	0,4
6	коштів населення на будівництво житла	27686,2	11,2	21365,6	10,5	30283,2	12	29117,9	8,9	32288,1	7,8	33838,9	6,4	32666,4	5,6	20 590,9	4,9
7	інших джерел фінансування	9143,7	3	6495,5	3,2	6941,2	2,8	7286,7	2,3	11885,9	2,9	13574,0	2,6	23902,0	4,1	10220,9	2,4

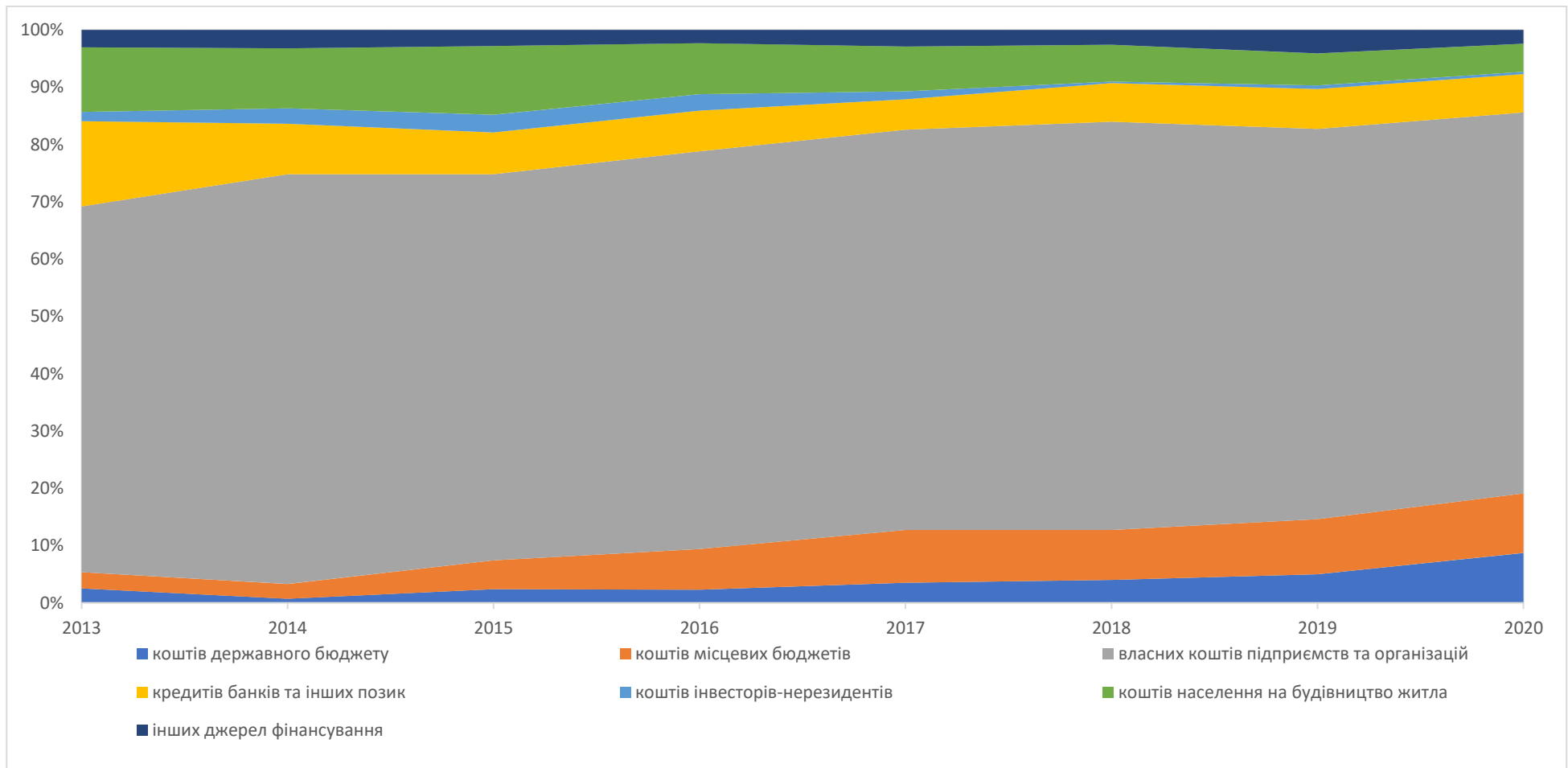

Рисунок А.1 – Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування інвестицій за період 2013-2020 рр.

ДОДАТОК Б
ВИХІДНІ ДАНІ ДЛЯ РОЗРАХУНКУ КОРЕЛЯЦІЙНОГО ЗВ'ЯЗКУ

Таблиця Б.1 – Обсяги надходжень ВВП та ПІІ за 2012-2020 рр., млн.
дол. США

Рік	ВВП	ПІІ (обсяги інвестицій, наростаючим підсумком з початку інвестування)
2012	175781	51 705,30
2013	183310	53 704,00
2014	131805	38 356,80
2015	90615	32 122,50
2016	93270	31 230,30
2017	112154	31 606,40
2018	130832	32 905,10
2019	153781	35 809,60
2020	155582	37 600,0